

เนื้อแท้แห่งความดี วิธีทางแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ผศ.ชมพู่ โกศิรัมย์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

สังคมไทยเป็นสังคมแห่งเนื้อนानุญอย่างแท้จริงซึ่งยังมีชีวิตอยู่ เพราะในแต่ละปีนั้นมีเทศกาลงานบุญตลอดทั้งปี การทำบุญได้ซึมซับในสายเลือดของคนไทยอย่างทั่วหน้า โดยที่เนื้อแท้แห่งความดี หรือการทำบุญอย่างถูกวิธีและฉลาด(กุศล) ต้องอาศัยความเห็นที่ตรงถูกต้องด้วย มิฉะนั้นแล้วการทำบุญอาจจะก้าวข้ามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง เมื่อเป็นเช่นนี้แทนที่บุญกรรมนำแต่ให้ชีวิตพบกับความจริง คือความสงบสุขที่เรียกว่าอิมมูนูนนั้นย่อมไม่เป็นจริง แต่กลับเป็นทำบุญแบบตามสังคมนิยมเป็นตัวกำหนด เลยกลายเป็นทำบุญที่ตรงตามเนื้อแท้ของบุญ หรือมิฉะนั้นแล้วเป็นช่องทางให้กับเหล่ามิถิลาชีพ อาศัยใบบุญแสวงหารายได้จากผู้ใจบุญมามากต่อมากแล้ว ช่วงนี้กำลังอยู่ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ซึ่งแต่ละปีนั้นคนไทยถือว่าเป็นเทศกาลงานบุญที่สำคัญมาก เพราะเป็นช่วงที่เนื้อนानุญ(บรรยากาศ) เอื้ออำนวย เพราะบางคนลาบวช หรือถือศีลกินเจในช่วงเข้าพรรษาเพื่อเป็นพุทธบูชาเป็นบุญตามวัตถุประสงค์ของศาสนา และเหนืออื่นใด ถ้าประสพนิกรไทยมารวมกันดำรงคงมั่นในบุญกิริยา (แนวทางในการทำบุญ) เพื่อเป็นการถวายราชสักการะเป็นกตัญญูทศเวทิตาธรรมต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสที่พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีเช่นนี้ และต่อแผ่นดินบ้านเกิด ถือว่าเป็นสิ่งที่พึงกระทำอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสถานการณ์บ้านเมืองไร้เอกภาพทางความคิด ไร้เสถียรภาพรัฐสภาเช่นนี้

เนื้อแท้แห่งความดี หรือบุญที่แท้ คนไทยหายใจเข้าออกเป็นบุญ แต่มักไม่เข้าใจความหมายของ "บุญ" อย่างเช่นเวลาพูดว่า "ทำบุญทำทาน" เรามักเข้าใจว่า ทำบุญ คือการไปวัด ถวายข้าวของแก่พระสงฆ์ ส่วนทำทาน คือ ให้ข้าวของแก่คนยากคนจน และยังเข้าใจจำกัดแต่เพียงว่าต้องทำกับพระสงฆ์เท่านั้น

บุญ คือ เครื่องชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด "ทาน" คือ การให้ การเพื่อแบ่งปัน การสละจมอมของให้ใคร หรือจะถวายของให้ใครก็จัดได้ว่าเป็นบุญทั้งสิ้น จะต่างกันก็เพียงว่าได้บุญมากบุญน้อยเท่านั้นเอง จุดมุ่งหมายสูงสุดก็เพื่อสละความเห็นแก่ตัว ความมีใจคับแคบ ตระหนี่ถี่เหนียว หวงแหนยึดติดลุ่มหลงในวัตถุสิ่งของ อันเป็นสาเหตุของความโลภแล้วขยายวงเป็นการถือราษฏร์บังหลวง เนื้อแท้แล้วเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันหรือสร้างบรรยากาศแห่งการอยู่ร่วมกัน พร้อมจะก้าวต่อไปในคุณความดีอย่างอื่นต่อส่วนรวมขณะเดียวกันบุญก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดภาวะนำบุชชาความไว้วางใจระหว่งกัน เพราะผู้ทำบุญเป็นบุคคลผู้มีคุณธรรม มีความดีในตัว จิตใจก็อิมเอิบเป็นสุข เป็นความสุขที่ยั่งยืนยาวนานบุญตามหลักพุทธศาสนาแล้วถือว่าเป็นสมบัติภายในสามารถเป็นสุขและเป็นความสุขที่สงบประณีต ตรงนี้ท่านพุทธทาสแห่งสวนโมกข์ในฐาณะเป็นปราชญ์ของชาวพุทธ และเป็นที่ยอมรับในระดับโลกท่านเคยกล่าวถึงลักษณะการทำบุญไว้ดังนี้

1) บุคคลทำบุญเหมือนเอาน้ำโคลนมาอาบ คือ การทำบุญด้วยการจัดเลี้ยงข้าวปลา ยาปั้ง เสียค่าใช้จ่ายมากมายรวมทั้งมีเลี้ยงสุรายามาด้วย ข้อนี้ผู้เขียนเห็นว่าการทำบุญในลักษณะนี้ได้รับความนิยมน้อยอย่างมาก จนกลายเป็นค่านิยมบุญแบบนี้ไม่เว้นแม้แต่ในวัด มีการจัดเลี้ยงใหญ่โต

2) บุคคลทำบุญเหมือนเอาน้ำเจือด้วยแป้งหอมมาอาบ คือ คนที่ทำบุญด้วยอุपाทาน ยึดมั่นถือมั่นในบุญโดยหวังสิ่งตอบแทนในรูปของวัตถุ ความร่ำรวย เป็นการทำบุญเพื่อประกาศศักดา ยกยอตาตัวตน

3) บุคคลทำบุญเหมือนเอาน้ำสะอาดมาอาบ คือ คนที่ทำบุญด้วยใจสงบระมเย็น ไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นในบุญอันเป็นสิ่งที่ตอบแทน แต่ทำบุญเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

บุญพิธีหรือวิธีการทำบุญอันเป็นเนื้อแท้ตามหลักพุทธศาสนา มีการทำบุญด้วยกัน 10 วิธี เรียกว่า **บุญกิริยาวัตถุ 10**

1. ทานมัย บุญสำเร็จได้ด้วยการแบ่งปันผู้อื่นด้วยสิ่งของ ไม่ว่าจะให้ใครก็เป็นบุญ การให้ทาน เป็นการช่วยลดละความเห็นแก่ตัว ความคับแคบ และความติดยึดในวัตถุ บุญประเภทนี้ให้ผลทันทีคือความไม่เห็นแก่ตัว ยิ่งให้อะไรยิ่งได้รับความน่าเชื่อถือ ใ่วางใจในทันทีไม่รอชาติหน้าภพหน้า

2. สีลมัย บุญสำเร็จได้ด้วยการรักษาศีล เพราะศีลเป็นปัจจัยอันเป็นพื้นฐานที่สนับสนุนความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพื่อฝึกฝนที่จะ ลด ละ เลิก ความชั่ว ไม่ไปเบียดเบียนใคร เป็นการหล่อเลี้ยงบ่มเพาะให้เกิดความดีงาม บุญประเภทนี้ส่งเสริมผู้กระทำให้เป็นผู้มีสติ **ความมีสติเป็นความดีงามเพราะสามารถรักษาความดีไว้ได้** และพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่ให้ตกต่ำ

3. ถาวรมัย บุญสำเร็จได้ด้วยการเจริญสมาธิให้เกิดมีในจิตใจ เป็นการพัฒนาจิตใจ และปัญญา ทำให้จิตสงบ ไม่มีกิเลส ไม่มีเรื่องเศร้าหมอง เห็นคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงบุญประเภทนี้ส่งเสริมผู้กระทำให้เป็นผู้มีปัญญา มองเห็นความจริงตามความเป็นจริงอันเป็นเครื่องมือจำแนกแยกอารมณ์ต่างๆที่มากกระทบ

4. อปายณมัย บุญสำเร็จได้ด้วยความประพฤติเป็นผู้มีน้อยอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ต่อผู้น้อย และต่างก็อ่อนน้อมต่อผู้มีคุณธรรม รวมถึงการให้เกียรติ ให้ความเคารพในความแตกต่างซึ่งกันและกัน ทั้งในความคิดความเชื่อ และวิธีปฏิบัติ ของบุคคลและสังคมอื่น เป็นการลดความยึดมั่นถือมั่น ในความเป็นตัวตน ก็เป็นบุญ บุญประเภทนี้ส่งเสริมผู้กระทำให้เป็นผู้มีเกียรติ

5. ไวยาจัจมัย บุญสำเร็จได้ด้วยการช่วยเหลือสละแรงกายเพื่องานส่วนรวม เพื่อนบ้าน ที่ต้องการความช่วยเหลือ ในวงกว้างหมายถึงการบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง บุญประเภทนี้ส่งเสริมผู้กระทำให้เป็นผู้มีมิตรบริวาร

6. ปัตติทานมัย บุญสำเร็จได้ด้วยการแสดงแบ่งปันความสำเร็จ ความดีงามแก่ผู้อื่นหรือในการทำงาน ก็เปิดโอกาสให้คนอื่น มีส่วนร่วมทำ - ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงการอุทิศส่วนบุญ ให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วด้วย ก็เป็นบุญ บุญประเภทนี้ส่งเสริมผู้กระทำให้เป็นผู้ใจกว้าง **ไม่อิจฉา**

7. ปัตตานุโมทนามัย บุญสำเร็จได้ด้วยการ ขอมรับและยินดีในการทำความดี (หรือทำบุญ) ของผู้อื่น เป็นการเปิดโอกาสร่วมใจอนุโมทนา ในการกระทำทำความดีของผู้อื่นก็เป็นบุญ บุญประเภทนี้ส่งเสริมผู้กระทำให้เป็นผู้มีส่วนร่วมต่อสังคม เป็นคนน่ารัก

8. **ธรรมสวนมัย** บุญสำเร็จได้ด้วย การฟังธรรม บ่มเพาะสติปัญญาให้สว่างไสว ในวงกว้าง บุญประเภทนี้ส่งเสริมให้ผู้กระทำ เป็นผู้ฉลาดรอบรู้ต่อเหตุบ้านเมืองทั้งคโลก คดีธรรม

9. **ธรรมเทศนามัย** บุญสำเร็จได้ด้วย การให้ธรรมะ แนะนำให้ข้อคิดที่ดี กับผู้อื่น แสดงธรรม นำธรรมะไปบอกกล่าว เพื่อแผ่ให้คนอื่นได้รับฟัง ให้เขาได้รู้จักวิธีการดำเนินชีวิตที่ดี เป็นเรื่องของความจริง ความดี ความงาม ก็เป็นบุญ บุญประเภทนี้ส่งเสริมให้เป็นบุญประเภทนี้ส่งเสริมให้ผู้กระทำ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ

10. **ทิฏฐุชกรรม** บุญสำเร็จได้ด้วย การทำความเข้าใจให้ถูกต้อง และเหมาะสม มีการปรับทิฐิ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาความคิดเห็น - ความเข้าใจให้ถูกต้องตามธรรม ให้เป็นสัมมาทัศนะอยู่เสมอ เป็นการพัฒนาปัญญาอย่างสำคัญก็เป็นบุญ บุญประเภทนี้ส่งเสริมให้ให้ผู้กระทำ เป็นผู้นำทางทางปัญญา ยิ่งโลกปัจจุบันอาศัยฐานแห่งความรู้ในการพัฒนาประเทศ จำต้องอาศัยการบำเพ็ญบุญประเภทนี้เป็นอย่างยิ่ง **ทิฏฐุชกรรม** หรือ **สัมมาทัศนะ** เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการทำบุญทุกชนิด และทุกโอกาสจะต้องประกอบและประกอบเข้ากับบุญกิริยาวัตถุ 10 อย่างทุกข้อ เพื่อให้งานบุญชิ้นนั้น ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องตามความหมายและความมุ่งหมาย พร้อมทั้งได้ผลถูกทาง

โดยสรุปแล้ว บุคคลมักจะทำบุญเพื่อตนเอง **"ตัวเอง"** แต่คงคิดว่าถ้าเราทำบุญเพื่อ **"พัฒนาจิตใจ."** และพัฒนา **"สติปัญญา"** ไปด้วยและคงดีที่สุดใน ถ้าเราช่วยกันทำบุญทุกรูปแบบทั้ง 10 วิธีเพื่อช่วยเหลือสังคมให้สงบสุข และดีไปด้วยพร้อม ๆ กันดังนั้นจะเห็นได้ ความไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้มีสติปัญญา ความเป็นผู้มีเกียรติมีมิตรบริวารตลอดจน ความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำในสังคมแห่งการเรียนรู้เช่นนี้ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นต่อประเทศชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง